

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-655/23 – 1

Asia C-655/23

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

7.11.2023

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Bundesgerichtshof (Saksa)

Ennakkoratkaisupyyntöpäätöksen tekemispäivä:

26.9.2023

Kantaja, Revision-menettelyn valittaja ja Revision-menettelyn vastapuoli:

IP

Vastaaja, Revision-menettelyn vastapuoli ja Revision-menettelyn valittaja:

Quirin Privatbank AG

[– –]

BUNDESGERICHTSHOF

VÄLIPÄÄTÖS

[– –]

annettu

26.9.2023

Asiassa

IP, [– –],

kantajana, Revision-menettelyn valittajana ja Revision-menettelyn vastapuolena,

FI

[– –]

vastaan

Quirin Privatbank AG, [– –] Berliini,

vastaajana, Revision-menettelyn vastapuolena ja Revision-menettelyn valittajana,

[– –]

Bundesgerichtshofin VI siviilijaosto on 11.7.2023 pidetyn suullisen käsittelyn perusteella

päättänyt seuraavaa:

I. Asian käsittelyä lykätään.

II. Euroopan unionin tuomioistuimelle esitetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27.4.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL 2016, L 119, s. 1) tulkinnasta seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1. a) Onko yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklaa tulkittava siten, että rekisteröidyllä, jonka henkilötietoja rekisterinpitäjä on luovuttanut lainvastaisesti siirtämällä ne, on oikeus kieltää rekisterinpitäjää siirtämästä näitä tietoja uudelleen lainvastaisesti, jos rekisteröity ei vaadi rekisterinpitäjää poistamaan kyseiset tiedot?
 - b) Voiko tällainen kiello-oikeus perustua (myös) yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklaan tai sen johonkin muuhun säännökseen?
2. Jos kysymykseen 1a) ja/tai 1b) vastataan myöntävästi:
 - a) Onko unionin oikeudessa annettu kiello-oikeus olemassa vain silloin, kun on pelättävissä, että rekisteröidyn yleisestä tietosuoja-asetuksesta johtuvia oikeuksia loukataan jatkossa uudelleen (uusimisen vaara)?
 - b) Oletetaanko uusimisen vaaran olevan mahdollisesti olemassa jo tapahtuneen yleisen tietosuoja-asetuksen rikkomisen perusteella?
3. Jos kysymyksiin 1a) ja 1b) vastataan kieltävästi:

onko yleisen tietosuoja-asetuksen 84 artiklaa, luettuna yhdessä 79 artiklan kanssa, tulkittava siten, että kansallinen tuomioistuin voi sen nojalla päättää, että rekisteröidyllä, jonka henkilötietoja rekisterinpitäjä on luovuttanut lainvastaisesti siirtämällä ne, on yleisen tietosuoja-asetuksen 82 artiklan

mukaisen oikeuden saada korvaus aiheutuneesta aineellisesta tai aineettomasta vahingosta ja saman asetuksen 17 ja 18 artiklasta johtuvien oikeuksien lisäksi kansallisten oikeussääntöjen mukaisesti oikeus kieltää rekisterinpitäjää siirtämästä näitä tietoja uudelleen lainvastaisesti?

4. Onko yleisen tietosuoja-asetuksen 82 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että siihen, että henkilölle katsotaan aiheutuneen kyseisessä säännöksessä tarkoitettu aineeton vahinko, riittävät jo pelkät kielteiset tunteet, kuten harmi, suuttumus, tyytymättömyys, huoli ja pelko, jotka sinänsä ovat elämään kuuluva yleinen riski ja kuuluvat jokapäiväiseen elämään? Vai edellyttääkö se, että vahingon katsotaan aiheutuneen, näiden tunteiden lisäksi asianomaiselle luonnolliselle henkilölle aiheutuvaa haittaa?
5. Onko yleisen tietosuoja-asetuksen 82 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän tai sen työntekijöiden syyllisyyden aste on merkityksellinen peruste arvioitaessa korvattavan aineettoman vahingon suuruutta?
6. Jos kysymykseen 1a), 1b) tai 3 vastataan myöntävästi:

onko yleisen tietosuoja-asetuksen 82 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että arvioitaessa korvattavan aineettoman vahingon suuruutta voidaan korvauksen määrää alentavana seikkana ottaa huomioon se, että rekisteröidyllä on vahingonkorvausoikeuden ohella kielto-oikeus?

Perustelut:

- 1 I Tosiseikat ja pääasian oikeudenkäynti
- 2 Kantaja on nostanut vastaajaa vastaan henkilötietojen siirtämisen vuoksi kieltokanteen, jossa vaaditaan myös korvausta aiheutuneesta aineettomasta vahingosta.
- 3 1. Kantaja osallistui vastaajana olevan yksityisen pankin hakumenettelyyn, joka toteutettiin Xing-verkkoportaalin välityksellä. Menettelyn kuluessa vastaajan työntekijä lähetti 23.10.2018 portaalin Messenger-palvelun välityksellä ainoastaan kantajalle tarkoitetun viestin myös kolmannelle henkilölle, joka ei osallistunut hakumenettelyyn. Viestin sisältö oli seuraava:

”Arvoisa [IP], toivottavasti voitte hyvin! Johtajamme R – – pitää välittäjän profiilianne erittäin kiinnostavana. Emme kuitenkaan voi täyttää palkkatoivettanne. Hän voi tarjota 80 000 + muuttuva palkkio. Olisiko se nämä näkökohdat huomioon ottaen Teistä edelleen kiinnostava? Odotan innolla yhteydenottoanne ja toivotan hyvää tiistain jatkoa. Terveisin, I– – J– –”
- 4 Kolmas henkilö, joka oli työskennellyt jonkin aikaa sitten samassa holdingyhtiössä kantajan kanssa ja tunsivat hänet tästä syystä, välitti viestin edelleen

kantajalle ja tiedusteli, onko kyse kantajalle osoitetusta viestistä ja etsiikö hän uutta työpaikkaa.

- 5 2. Kantaja väittää, ettei hänelle aiheutunut – aineeton – vahinko muodostu abstraktista määräysvallan menettämisestä luovutettuihin tietoihin vaan siitä, että nyt ainakin yksi toinen henkilö, joka tuntee kantajan ja hänen niin mahdollisia kuin aiempiakin työnantajiaan, on tietoinen luottamuksellisista seikoista. Kantajan mukaan on pelättävissä, että samalla alalla toimiva kolmas henkilö on välittänyt viestin sisältämiä tietoja edelleen tai että hän on voinut saada näillä tiedoillaan etua kilpailtaessa avoimista työpaikoista hakumenettelyssä. Kantaja pitää lisää palkkaneuvotteluissa ”alakynnessä olemista” nöyryytyksenä, josta hän ei olisi kertonut kolmansille henkilöille – etenkin mahdollisille kilpailijoille.
- 6 Kantaja on vaatinut, että vastaajaa kielletään jatkossa käsittelemästä kantajan henkilötietoja, jotka liittyvät hänen hakemukseensa, tai antamasta niiden käsittelyä toimeksi kolmannelle osapuolelle, jos tämä tapahtuu samalla tavalla kuin Xing-portaalissa F.W:lle 23.10.2018 lähetetyssä viestissä, ja että vastaaja veloitetaan maksamaan kantajalle vähintään 2 500 euroa korvauksena aineettomasta vahingosta.
- 7 3. Landgericht (alueellinen alioikeus, Saksa) hyväksyi kanteen osittain, kielsi vastaajaa kantajan vaatimuksen mukaisesti käsittelemästä hänen henkilötietojaan ja velvoitti vastaajan maksamaan kantajalle 1 000 euroa korkoineen. Vastaajan valitettua kyseisestä tuomiosta Oberlandesgericht (osavaltion ylioikeus, Saksa) muutti Landgerichtin tuomiota aineetonta vahingonkorvausta koskevan vaatimuksen osalta ja hylkäsi kanteen tältä osin.
- 8 Oberlandesgericht katsoi, että kantajalla on vastaajaan nähden yleisen tietosuojasetuksen 17 artiklan 1 kohtaan perustuva oikeus kieltää henkilötietojensa käsittely, sikäli kuin se tapahtuu riidanalaisen viestin kaltaisessa muodossa. Sen mukaan vaadittava uusimisen vaara on olemassa. Kantajalla ei sitä vastoin ole yleisen tietosuojasetuksen 82 artiklasta johtuvaa korvauksensaamisoikeutta, koska kantaja ei joka tapauksessa ole osoittanut vahingon aiheutumista. Kantajan tietosuojaa on tosin loukattu siirtämällä hänen henkilötietojaan kolmannelle osapuolelle, joka ei liity asiaan. Todetun loukkauksen lisäksi edellytyksenä rahamääräiselle korvaukselle on kuitenkin konkreettisen – myös aineettoman – vahingon toteen näyttäminen. Sitä kantaja ei ole tehnyt. Kantajan kirjelmässä pelkästään kuvataan tietosuojaloukkaus. Vaikka kantajan oletettaisiinkin tulleen nöyryytetyksi, tätä ei tule pitää aineettomana vahinkona.
- 9 Kantaja riitauttaa mainitun ratkaisun Revision-valituksessaan, johon muutoksenhakutuomioistuin myönsi luvan ja jossa hän toistaa vaatimuksensa kokonaisuudessaan. Vastaaja puolestaan vaatii omassa Revision-valituksessaan kanteen hylkäämistä kokonaisuudessaan.
- 10 II. Nyt tarkasteltavaan tapaukseen mahdollisesti sovellettavia kansallisen oikeuden säännöksiä

1. Saksan liittotasavallan perustuslain (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, jäljempänä GG) 2 §:

”2 §

- 1) Jokaisella on oikeus kehittää vapaasti persoonallisuuttaan, kunhan hän ei loukkaa muiden henkilöiden oikeuksia, perustuslaillista järjestystä tai moraalin vaatimuksia.
- 2) – –”

2. Siviililain (Bürgerliches Gesetzbuch, jäljempänä BGB) 253 §:

”253 § Aineeton vahinko

- 1) Muusta kuin varallisuusvahingosta voidaan vaatia rahamääräistä korvausta vain laissa määritellyissä tapauksissa.
- 2) Jos korvausta on suoritettava ruumiinvammasta taikka terveyden, vapauden tai seksuaalisen itsemääräämisoikeuden loukkaamisesta, myös muusta kuin varallisuusvahingosta voidaan vaatia kohtuullista rahamääräistä korvausta.”

3. BGB:n 823 §:

”823 § Vahingonkorvausvelvollisuus

- 1) Se, joka tahallisesti tai tuottamuksellisesti vahingoittaa tai loukkaa toisen henkeä, kehoa, terveyttä, vapautta, omaisuutta tai jotakin muuta oikeutta lainvastaisesti, on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon toiselle.
- 2) Sama velvollisuus koskee sitä, joka rikkoo toisen suojaamiseksi säädettyä lakia. Jos lain sisällön perusteella sen rikkominen on mahdollista myös ilman tuottamusta, korvausvelvollisuus syntyy vain siinä tapauksessa, että kyse on tuottamuksesta.”

4. BGB:n 1004 § (jota sovelletaan käsiteltävässä asiassa analogisesti BGB:n 823 §:n 1 momentissa tarkoitettujen absoluuttisten oikeuksien loukkaamiseen tai BGB:n 823 §:n 2 momentissa tarkoitettuun muihin ihmisiä suojaavan lain rikkomiseen):

”1004 § Häiriön poistamista koskevat vaatimukset ja kieltovaatimukset

- 1) Jos omistusoikeutta häiritään muusta syystä kuin hallinnan menettämisen tai pidättämisen johdosta, omistaja voi vaatia häiriön aiheuttajaa poistamaan häiriön. Jos häiriö jatkuu, omistaja voi nostaa kieltokanteen.

- 2) – –”
- 11 III. Ennakkoratkaisupyynnön esittäminen unionin tuomioistuimelle
- 12 Asianosaisten tekemien Revision-valitusten menestyminen määräytyy unionin oikeuden tulkinnan perusteella.
- 13 1. Unionin oikeuden sovellettavuus
- 14 a) Yleistä tietosuoja-asetusta voidaan soveltaa ajallisesti (yleisen tietosuoja-asetuksen 99 artiklan 2 kohta) ja alueellisesti (3 artiklan 1 kohta). Käsiteltävä asia kuuluu myös kyseisen asetuksen aineelliseen soveltamisalaan (yleisen tietosuoja-asetuksen 2 artiklan 1 kohta). Riidanalaisesta viestistä ilmeni kantajan sukunimi, hänen sukupuolensa, joka oli pääteltävissä puhuttelutavasta, meneillään olevaa hakumenettelyä koskeva tosiseikka ja vastaajan suhtautumistapa kantajan hakemukseen ja hänen palkkatoiveeseensa – jonka suuruus ilmaistiin siinä epäsuorasti –, joten se sisälsi yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettuja henkilötietoja. Nämä tiedot koskivat nimittäin vastaajan (joka on yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 alakohdassa tarkoitettu rekisterinpitäjä), jolla oli käytettävissään kantajan yhteystiedot ja ansioluettelo, tunnistamaa tai ainakin tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä. Se, että vastaajan työntekijä lähetti viestin verkkoportaalin Messenger-palvelun välityksellä kolmannelle, merkitsee henkilötietojen (osittain) automaattista käsittelyä tavalla, joka mainitaan yhtenä esimerkkinä yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 2 alakohdassa, nimittäin tietojen luovuttamista siirtämällä.
- 15 b) Vastaaja on rikkonut yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksiä. Oberlandesgericht on perustellusti katsonut, että riitautettu kantajan henkilötietojen käsittely vastaajan toimesta oli yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan nojalla lainvastaista, koska siihen ei etenkään ollut saatu kantajan suostumusta. Vastaaja ei myöskään väitä, että käsittely olisi ollut kyseisen säännöksen nojalla lainmukaista.
- 16 2. Ennakkoratkaisukysymykset 1a) ja 1b)
- 17 ”1a) – –
- 18 1b) – –”
- 19 Kantaja ei vaadi yleisen tietosuoja-asetuksen vastaisesti käsiteltyjen henkilötietojensa poistamista vaan pyrkii ennalta ehkäisevästi estämään lainvastaisen käsittelyn toistumisen kieltokanteella. On kyseenalaista, voiko kantaja perustaa tämän vaatimuksen yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklan 1 kohtaan, kuten Oberlandesgericht katsoi. Tämä kysymys on merkityksellinen riita-asian ratkaisemisen kannalta, sitä ei ole selvennetty unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä eikä siihen voida vastata muuten selkeästi.

- 20 a) Asiaa käsittelevä jaosto on kuitenkin katsonut tapauksissa, joissa kantajat ovat nostaneet kieltokanteen internetissä toimivien hakukoneiden ylläpitäjiä vastaan ja vaatineet tiettyjen hakutulosten poistamista luettelosta, että jo riitautetun tietojen käsittelyn teknisten edellytysten, joita rekisteröidyt eivät viime kädessä pysty arvioimaan ja jotka lisäksi muuttuvat jatkuvan teknisen kehityksen seurauksena, vuoksi yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklan 1 kohdassa vahvistettua ”oikeutta tietojen poistamiseen” ei pidä kaventaa siten, että se koskee pelkkää olemassa olevien tietojen poistamista, vaan teknisestä toteutuksesta riippumatta se käsittää myös vaatimuksen jättää tiedot pois uudesta hakutulosten luettelosta (ks. asiaa käsittelevän jaoston tuomio 27.7.2020 – VI ZR 405/18, DE:BGH:2020:270720:UVIZR405.18.0, BGHZ 226, 285, 1, 17 ja 35 kohta ja tuomio 23.5.2023 – VI ZR 476/18, DE:BGH:2023:230523UVIZR476.18.0, juris, 28 kohta). Näin myös unionin tuomioistuin on ilmeisestikin katsonut asiassa C-460/20 8.12.2022 antamassaan tuomiossa (ks. unionin tuomioistuin, [– –] 82 kohta ja sitä seuraava kohta). Asiaa käsittelevä jaosto on vastaavasti pitänyt yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklan 1 kohdasta ilmenevää kiello-oikeutta mahdollisena myös tapauksissa, joissa kantajat ovat sen lisäksi, että he ovat vaatineet, että heidän henkilötietonsa poistetaan arviointiportaalin tietopankista, vaatineet, ettei heitä koskevaa profiilia julkaista kyseisessä portaalissa (ks. asiaa käsittelevän jaoston tuomio 12.10.2021 – VI ZR 489/19, DE:BGH:2021:121021UVIZR489.19.0, BGHZ 231, 263, 3 ja 10 kohta ja tuomio 13.12.2022 – VI ZR 54/21, DE:BGH:2022:131222UVIZR54.21.0, AfP 2023, 149, 3, 4 ja 40 kohta).
- 21 b) Nämä ratkaisut eivät kuitenkaan tuo vielä selvyyttä siihen, tuleeko yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artikla kyseeseen myös kyseisen oikeuden perustana silloin, jos henkilö, jonka henkilötietoja on käsitelty lainvastaisesti, ei vaadi näiden tietojen poistamista vaan, kuten käsiteltävässä asiassa, – aiheutuneen aineettoman vahingon korvaamista koskevan vaatimuksen lisäksi – pyrkii pelkästään ennalta ehkäisevästi estämään samankaltaisen yleisen tietosuoja-asetuksen rikkomisen toistumisen. Vaikka yleisen tietosuoja-asetuksen 17 artiklassa ei sen sanamuodon perusteella säädetä tällaisesta kiello-oikeudesta, tähän kysymykseen myöntävästi vastaamista voisi puoltaa se, että rekisterinpitäjä voi lähtökohtaisesti noudattaa kieltovaatimusta siten, että se poistaa lainvastaisesti käsitellyt tiedot ja sulkee näin pois yleisen tietosuoja-asetuksen uuden samankaltaisen rikkomisen. Jos rekisteröity vastustaa henkilötietojen poistamista, hänellä on yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklan mukaiset oikeudet (ks. 18 artiklan 1 kohdan b alakohta). Siinä tapauksessa herää kysymys, käsittääkö yleisen tietosuoja-asetuksen 18 artiklan mukainen rekisteröidyn oikeus saman asetuksen 4 artiklan 3 alakohdassa tarkoitettuun käsittelyn rajoittamiseen myös edellä tarkoitettuun kiello-oikeuden. Oikeuskäytännössä ja -kirjallisuudessa on kiistanalaista, seuraako yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksistä – mahdollisesti myös soveltamalla sen 79 artiklaa – unionin oikeuteen perustuva kiello-oikeus myös muissa kuin edellä kuvatuissa, ylimmän oikeusasteen tuomioistuimissa jo ratkaistuissa tapauksissa [– –] [viittaus kansalliseen oikeuskirjallisuuteen].
- 22 3. Toinen ennakkoratkaisukysymys

23 ”Jos kysymykseen 1a) ja/tai 1b) vastataan myöntävästi:

24 a) --

25 b) --”.

26 Jo tapahtuneeseen oikeuden loukkaukseen perustuva mutta tulevaisuuteen suuntautuva kielto-oikeus edellyttää kansallisen oikeuden mukaan sitä, että on pelättävissä, että oikeuteen vetoavan oikeutta loukataan tulevaisuudessa uudelleen, eli että on olemassa uusimisen vaara; tässä yhteydessä jo tapahtuneen rikkomisen perusteella on olemassa tosiseikkoihin perustuva oletama, jonka oikeutta vastustava voi kuitenkin kumota (vakiintunut oikeuskäytäntö; kielto-oikeudesta BGB:n 1004 §:n 1 momentin toisen virkkeen sekä analogisesti BGB:n 823 §:n 1 momentin ja GG:n 2 §:n 1 momentin mukaisen tietoja koskevan itsemääräämisoikeuden loukkaamisen yhteydessä ennen yleisen tietosuojasetuksen voimaantuloa ks. asiaa käsittelevän jaoston tuomio 15.9.2015 – VI ZR 175/14, DE:BGH:2015:150915UVIZR175.14.0, BGHZ 206, 347, 30 kohta; kielto-oikeudesta yleisen persoonallisuus oikeuden loukkaamisen yhteydessä ks. asiaa käsittelevän jaoston tuomio 27.4.2021 – VI ZR 166/19, DE:BGH:2021:270421UVIZR166.19.0, NJW 2021, 3334, 21 ja 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Asiaa käsittelevän jaoston näkemyksen mukaan tämän olisi pädeittävä kielto-oikeuden luonteen vuoksi myös silloin, jos mainittu oikeus perustuu unionin oikeuteen ja tarkemmin sanottuna yleiseen tietosuojasetukseen. Tätä ei kuitenkaan ole vielä selvennetty unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä.

27 4. Kolmas ennakkoratkaisukysymys

28 ”Jos kysymyksiin 1a) ja 1b) vastataan kieltävästi:

--”

29 Jos yleisen tietosuojasetuksen säännösten nojalla unionin oikeuteen perustuva kielto-oikeus ei tule kyseeseen, herää kysymys, voidaanko tältä osin turvautua yleisen tietosuojasetuksen 84 artiklan, luettuna yhdessä 79 artiklan kanssa, nojalla kansalliseen oikeuteen vai onko tälle esteenä yhdenmukaista tietosuojaunionissa koskeva tavoite (ks. yleisen tietosuojasetuksen johdanto-osan yhdeksäs ja kymmenes perustelukappale). Unionin tuomioistuin ei ole toistaiseksi selventänyt myöskään tätä kysymystä, joka on kiistanalainen oikeuskäytännössä ja -kirjallisuudessa [– –] [viittaus kansalliseen oikeuskirjallisuuteen]. Kansallisen oikeuden mukaan kielto-oikeus voi olla olemassa, kun sovelletaan vastaavasti BGB:n 1004 §:n 1 momentin toista virkettä, luettuna yhdessä BGB:n 823 §:n kanssa, jos on pelättävissä, että rekisteröidyn oikeuksia loukataan uudelleen (kielto-oikeudesta BGB:n 1004 §:n 1 momentin toisen virkkeen sekä analogisesti BGB:n 823 §:n 1 momentin ja GG:n 2 §:n 1 momentin mukaisen tietoja koskevan itsemääräämisoikeuden loukkaamisen yhteydessä ks. asiaa käsittelevän jaoston tuomio 15.9.2015 – VI ZR 175/14, DE:BGH:2015:150915UVIZR175.14.0, BGHZ 206, 347, 18 kohta; kielto-oikeudesta BGB:n 823 §:n 2 momentin

ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetun muita ihmisiä suojaavan lain rikkomisen yhteydessä ks. BGH:n tuomio 17.7.2008 – I ZR 219/05, NJW 2008, 3565, 13 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

30 5. Neljäs ennakkoratkaisukysymys

31 ”– –”

32 a) Asiassa C-300/21 4.5.2023 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin on todennut, että yleisen tietosuoja-asetuksen 82 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että pelkkä kyseisen asetuksen säännösten rikkominen ei riitä antamaan oikeutta korvauksen saamiseen vaan että sen lisäksi edellytetään vahingon aiheutumista ([– –] 31 kohta ja sitä seuraavat kohdat sekä 42 kohta). Se on myös katsonut, että yleisen tietosuoja-asetuksen 82 artiklan 1 kohta on esteenä kansalliselle oikeussäännölle tai käytännölle, jossa asetetaan kyseisessä säännöksessä tarkoitetun aineettoman vahingon korvaamisen edellytykseksi se, että rekisteröidylle aiheutunut vahinko on vakavuudeltaan tietynasteinen [– –]. Unionin tuomioistuin on kuitenkin myös todennut (em. tuomion 50 kohta), että tulkinnan, jonka mukaan tällaista vakavuuden kynnsarvoa ei sovelleta, ei voida ymmärtää tarkoittavan, että henkilö, jota yleisen tietosuoja-asetuksen sellainen rikkominen koskee, jolla on ollut hänen kannaltaan kielteisiä seurauksia, vapautettaisiin velvollisuudesta osoittaa, että tällaiset seuraukset muodostavat kyseisen asetuksen 82 artiklassa tarkoitetun aineettoman vahingon. Unionin tuomioistuin otti yleisen tietosuoja-asetuksen 82 artiklaa tulkittaessaan lisäksi huomioon muun muassa sen johdanto-osan 75 ja 85 perustelukappaleen (em. tuomion 37 kohta). Siinä vahingon käsitettä konkretisoidaan yksittäisillä esimerkeillä ja mainitaan niiden lisäksi ”muuta merkittävää taloudellista tai sosiaalista vahinkoa”.

33 b) Kun otetaan huomioon käsiteltävässä asiassa tapahtunut yleisen tietosuoja-asetuksen rikkominen ja rekisteröidyn väittämät seuraukset, nimittäin pelko tietojen välittämisestä edelleen samalla alalla toimiville kolmansille osapuolille, se seikka, että ulkopuolinen henkilö on tietoinen luottamuksellisista seikoista, palkkaneuvotteluissa alakynnessä olemisesta aiheutunut nöyryytys ja se, että kolmannet osapuolet ovat tästä tietoisia, tätä taustaa vasten esille tulee asian ratkaisemisen kannalta merkityksellinen kysymys, jolla on yksittäistapausta laajempaa merkitystä, jota unionin tuomioistuin ei ole vielä selventänyt ja joka koskee sitä, onko yleisen tietosuoja-asetuksen 82 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että tällaiset kielteiset tunteet, kuten harmi, suuttumus, tyytymättömyys, huoli ja pelko uusista rikkomisista sekä huoli maineen vahingoittumisesta, jotka sinänsä ovat elämään kuuluva yleinen riski ja kuuluvat usein jokapäiväiseen elämään, muodostavat jo kyseisessä säännöksessä tarkoitetun aineettoman vahingon. Yleisen tietosuoja-asetuksen 82 artiklassa sen enempää kuin vahingonkorvausta koskevissa johdanto-osan perustelukappaleissakaan ei anneta selvää vastausta tähän kysymykseen (ks. julkisasiamies Pitruzzellan ratkaisuehdotus asiassa C-340/21, [– –] 70 kohta ja sitä seuraava kohta [– –]).

- 34 6. Viides ennakkoratkaisukysymys
- 35 ”– –”
- 36 a) Asiassa C-300/21 4.5.2023 antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin on todennut, että yleisessä tietosuoja-asetuksessa ei ole säännöstä, jolla määritettäisiin säännöt, jotka koskevat sen vahingonkorvauksen arviointia, jota kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettu rekisteröity voi vaatia sen 82 artiklan nojalla, jos mainitun asetuksen rikkomisesta on aiheutunut hänelle vahinkoa. Koska unioni ei ole antanut asiaa koskevia sääntöjä, jokaisen jäsenvaltion sisäisessä oikeusjärjestyksessä on siten vahvistettava kanteita, joilla pyritään turvaamaan yksityisten kyseiseen 82 artiklaan perustuvat oikeudet, koskevat yksityiskohtaiset säännöt ja erityisesti perusteet tässä yhteydessä maksettavan korvauksen suuruuden määrittämiseksi, sillä edellytyksellä, että mainittuja vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteita noudatetaan ([– –], 54 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja 59 kohta).
- 37 Tehokkuusperiaatteesta unionin tuomioistuin on todennut, että kansallisten tuomioistuinten on ratkaistava, tehdäänkö kansallisessa oikeudessa säädetyillä yleisen tietosuoja-asetuksen 82 artiklassa vahvistettuun korvauksen saamista koskevaan oikeuteen perustuvien vahingonkorvausten tuomioistuimessa tapahtuvaa määrittämistä koskevilla yksityiskohtaisilla säännöillä unionin oikeudessa ja tarkemmin sanottuna kyseisessä asetuksessa annettujen oikeuksien käyttäminen käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi. Se on tässä yhteydessä korostanut, että yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 146 perustelukappaleen kuudennessa virkkeessä mainitaan, että kyseisellä asetuksella pyritään varmistamaan ”täysi ja tosiasiallinen korvaus aiheutuneesta vahingosta”, ja että kun otetaan huomioon yleisen tietosuoja-asetuksen 82 artiklassa säädetyin korvauksen saamista koskevan oikeuden vahingonkorvaustehtävä, kyseiseen säännökseen perustuvaa rahamääräistä korvausta on pidettävä ”täytenä ja tosiasiallisena”, jos sillä voidaan korvata kyseisen asetuksen rikkomisesta konkreettisesti aiheutunut vahinko täysimittaisesti ilman, että tällainen täysimittainen korvaus edellyttäisi rangaistusluonteisten vahingonkorvausten määräämistä maksettavaksi.
- 38 b) Tämä ei kuitenkaan selvennä vielä riittävästi sitä, voidaanko rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän syyllisyyden astetta pitää merkityksellisenä perusteena arvioitaessa yleisen tietosuoja-asetuksen 82 artiklan 1 kohdan nojalla korvattavan aineettoman vahingon suuruutta (ks. tästä myös Bundesarbeitsgerichtin asiassa C-667/21 esittämä viides ennakkoratkaisukysymys, EUVL 2022, C 95, s. 13).
- 39 aa) Jos laissa säädetään kohtuullisesta rahamääräisestä korvauksesta aineettomasta vahingosta (Schmerzensgeld), korvauksen arvioinnissa on kansallisen lainsäädännön mukaan otettava huomioon, että tällaisella korvauksella on kaksi tehtävää: Sillä on tarkoitus korvata vahingonkärsijälle asianmukaisesti vahingot, jotka eivät ole luonteeltaan varallisuusoikeudellisia (korvaustehtävä).

Samalla sillä on kuitenkin tarkoitus ottaa huomioon se, että vahingonaiheuttaja on velvollinen hyvittämään vahingonkärsijälle tälle aiheuttamansa vahingon (hyvitystehtävä; BGB:n 253 §:ää koskeva vakiintunut oikeuskäytäntö, ks. asiaa käsittelevän jaoston tuomio 8.2.2022 – VI ZR 409/19, DE:BGH:2022:080222UVIZR409.19.0, VersR 2022, 635, 11 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Korvausajatus on yleensä näistä kahdesta etusijalla. Koska laissa kuitenkin edellytetään kohtuullista korvausta, korvaustarkoitus ei voi olla yksin ratkaiseva suorituksen suuruuden kannalta. Lähtökohdaksi ei voida ottaa pelkästään korvausajatusta, koska aineettomia vahinkoja ei voida ilmaista rahassa ja korvausmahdollisuudet voidaan ilmaista vain rajoitetusti rahassa. Hyvitystehtävä ilmentää vahinkotapauksen synnyttämää vahingonaiheuttajan ja -kärsijän välistä henkilökohtaista suhdetta, joka asian luonteen vuoksi edellyttää, että tarkastellaan kaikkia tapaukseen liittyviä seikkoja ja, sikäli kuin ne ovat erityisen leimallisia yksittäisen vahinkotapauksen kannalta, otetaan ne huomioon korvausta määritettäessä. Näihin seikkoihin kuuluu myös vahingonaiheuttajan syyllisyyden aste (ks. em. asiaa käsittelevän jaoston tuomio, 12 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 40 bb) Näiden periaatteiden perusteella asiaa käsittelevä jaosto katsoo, että määritettäessä yleisen tietosuoja-asetuksen 82 artiklan 1 kohdan mukaisesti aiheutuneesta aineettomasta vahingosta suoritettavan vahingonkorvauksen suuruutta tehokkuusperiaate huomioon ottaen syyllisyyden huomioon ottaminen tulee kyseeseen silloin, kun tällä vahingonkorvauksella on myös hyvitystehtävä – joka ei kansallisen oikeuskäsityksen mukaan oikeuta seuraamuksenluonteista vahingonkorvausta – vastaavalla tavalla kuin aineettomasta vahingosta maksettavalla rahamääräisellä korvauksella. Julkisasiamies Campos Sánchez-Bordonan asiassa C-300/21 esittämä ratkaisuehdotus viittaa siihen, että asia voisi olla näin ([– –] 29 kohta [– –]: ”Tulkinta, jossa rikkomisen käsite yhdistetään automaattisesti korvauksen käsitteeseen ilman aiheutunutta vahinkoa, ei siis ole yleisen tietosuoja-asetuksen 82 artiklan sanamuodon mukainen. Se ei myöskään sovi yhteen yleisessä tietosuoja-asetuksessa käyttöön otetun vahingonkorvausvastuun päätavoitteen eli sen kanssa, että rekisteröidyn vaatimukset täytetään juuri ’täydellä ja tosiasiallisella’ korvauksella aiheutuneesta vahingosta.”). Syyllisyys voisi siten olla yksi huomioon otettava näkökohta arvioitaessa, millainen määrä on asianmukainen aineettoman vahingon korvaamiseksi ”täysin ja tosiasiallisesti”. Julkisasiamies Campos Sánchez-Bordona kuitenkin perusteli asiassa C-667/21 esitetystä ratkaisuehdotuksessa näkemystään, jonka mukaan syyllisyyden asteella ei ole merkitystä arvioitaessa yleisen tietosuoja-asetuksen 82 artiklan 1 kohdan nojalla korvattavan aineettoman vahingon suuruutta, muun muassa sillä, että korvauksen on oltava ”täysi” ([– –] 118 kohta [– –]).

- 41 7. Kuudes ennakkoratkaisukysymys

- 42 ”Jos kysymyksen 1a), 1b) tai 3 vastataan myöntävästi: – –”

- 43 Jos kantajalla on käsiteltävässä asiassa katsottava olevan unionin tai kansallisen oikeuden perusteella kielto-oikeus, herää kysymys, voidaanko tämä seikka ottaa huomioon arvioitaessa yleisen tietosuoja-asetuksen 82 artiklan 1 kohdan nojalla korvattavan aineettoman vahingon suuruutta – vaatimusta pienentävällä tavalla. Määritettäessä rahamääräistä korvausta aineettomista loukkauksista tässä edellytettävässä kokonaisarvioinnissa on kansallisen oikeuden mukaan otettava huomioon myös hankittu kieltomääräys; määräys ja siihen liittyvät täytäntöönpanokeinot voivat vaikuttaa oikeuteen rahamääräiseen korvaukseen ja epäselvissä tapauksissa jopa sulkea sen pois (ks. tähän liittyvästä asiasta käsittelevän jaoston vakiintuneesta oikeuskäytännöstä, joka koskee yleisen persoonallisuusosoikeuden tuottamuksellisesta loukkaamisesta suoritettavaa rahamääräistä korvausta, asiaa käsittelevän jaoston tuomio 22.2.2022 – VI ZR 1175/20, DE:BGH:2022:22022UVIZR1175.20.0, VersR 2022, 830, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Vaikuttaa kyseenalaiselta, voidaanko ja jos, niin missä määrin, näitä periaatteita soveltaa tehokkuusperiaate huomioon ottaen yleisen tietosuoja-asetuksen 82 artiklan 1 kohdan mukaiseen oikeuteen korvaukseen aiheutuneesta aineettomasta vahingosta (voivatko ne ainoastaan pienentää tätä korvausta vai myös sulkea sen kokonaan pois?), eikä siihen voida vastata yksiselitteisesti unionin tuomioistuimen tähänastisen oikeuskäytännön perusteella.

[– –]